

НАЦІОНАЛЬНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. БОГОМОЛЬЦЯ

КАФЕДРА ФАРМАКОЛОГІЇ

РОБОЧИЙ ЗОШИТ

для позааудиторної, аудиторної, самостійної роботи студентів

МОДУЛЬ 2

**ЛІКАРСЬКІ ЗАСОБИ,
ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ФУНКЦІЇ ВИКОНАВЧИХ ОРГАНІВ,
ХІМІОТЕРАПЕВТИЧНІ ЗАСОБИ, АНТИДОТИ**

Спеціальність 222 «МЕДИЦИНА»

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ

Кафедра фармакології

РОБОЧИЙ ЗОШИТ

для позааудиторної, аудиторної, самостійної роботи студентів

МОДУЛЬ 2

ЛІКАРСЬКІ ЗАСОБИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ФУНКЦІЇ ВИКОНАВЧИХ ОРГАНІВ,
ХІМІОТЕРАПЕВТИЧНІ ЗАСОБИ, АНТИДОТИ.

Навчальна дисципліна
Напрямок
Спеціальність
Кафедра

ФАРМАКОЛОГІЯ
22 «ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я»
222 «МЕДИЦИНА»
ФАРМАКОЛОГІЇ

ПІП _____

Група _____

Викладач _____

Київ, Книга-плюс, 2025

АВТОРИ:

Зайченко Г.В., Савченко Н.В., Гнатюк В.В., Шумейко О.В., Горчакова Н.О.,
Дяченко В.Ю., Клименко О.В., Бабак В.В., Дорошенко А.М., Різниченко А.О.

Затверджено: на засіданні кафедри фармакології
Протокол № 37 від 7 червня 2024 року

Розглянуто та затверджено: на засіданні ЦМК з природничих дисциплін,
протокол № 8 від 26.06.2024 р.

Підписано до друку 12.02.2025 р. Друк офсетний. Папір офсетн.

Ум.друк.арк. 12,5. Формат 60 x 84 1/8. Наклад 1200 прим.

Видавництво «Книга-плюс»

03057, Київ, пр. Берестейський, 34.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців,

виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції

серія ДК № 4904 від 20.05.2015 р.

тел.. +38 067 403 55 05

www.book-plus.com.ua

© Зайченко Г.В., Савченко Н.В., Гнатюк В.В.,
Шумейко О.В., Горчакова Н.О., Дяченко
В.Ю., Клименко О.В., Бабак В.В.,
Дорошенко А.М., Різниченко А.О., 2025

© ТОВ «Книга-плюс», 2025

ЗМІСТ

Заняття 1 Лікарські засоби, що впливають на респіраторну систему.....	5
Заняття 2 Лікарські засоби, що впливають на травну систему.....	16
Заняття 3 Лікарські засоби, що впливають на гемопоез та гемостаз.....	30
Заняття 4 Антигіпертензивні лікарські засоби. Лікарські засоби, що впливають на функції нирок.....	45
Заняття 5 Антиангінальні та гіполіпідемічні лікарські засоби. Ангіопротектори.....	61
Заняття 6 Протиаритмічні лікарські препарати. Кардіотонічні лікарські засоби. Серцеві глікозиди.....	74
Заняття 7 Антисептики та синтетичні протимікробні лікарські засоби.....	87
Заняття 8 Антибіотики.....	98
Заняття 9 Протитуберкульозні, противірусні, протимікозні, протипаразитарні та антипротозойні лікарські засоби.....	113
Заняття 10 Протипухлинні лікарські засоби.....	131
Заняття 11 Принципи терапії гострих отруень лікарськими засобами. Антидоти.....	143
Готуємося до ЄДКІ.КРОК-1.....	157
Рекомендована література	158

ВСТУП

Робочий зошит для позааудиторної, аудиторної, самостійної роботи студентів 3 курсу спеціальності 222 «Медицина» з освітнього компоненту «Фармакологія» – структурована методична розробка, що містить основну інформацію для успішного засвоєння навчального матеріалу кожної з тем дисципліни та підготовки до практичних занять.

Головною метою використання робочого зошиту є оптимізація та підвищення ефективності навчально-пізнавальної діяльності студентів шляхом оволодіння способами самостійного набуття, активного засвоєння та застосування знань щодо фармакодинаміки основних груп лікарських засобів, які впливають на функції виконавчих органів, хіміотерапевтичних і антидотних лікарських засобів.

Особливості запропонованих завдань

Запропоновані завдання для аудиторної та позааудиторної роботи спрямовані на розвиток абстрактного мислення, аналізу та синтезу, уміння працювати в команді та формування здатності застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Порядок виконання завдань для самостійної роботи

Завдання для самостійної позааудиторної підготовки мають бути виконані до проведення практичного заняття з даної теми («домашнє» завдання).

Завдання для аудиторної роботи виконуються під час проведення практичного заняття.

Самостійна робота студента передбачає виконання завдань, що включені до робочої навчальної програми, але не винесені на аудиторне вивчення, виконуються здобувачем освіти самостійно, у позааудиторний час, в робочому зошиті необхідно надати відповіді на завдання.

Критерії оцінювання

При оцінюванні виконання самостійної роботи приділяється перевага стандартизованим методам контролю: тестовим та структурованим письмовим завданням.

Оцінка **відмінно «5»** – студент (студентка) дає не менше 90% правильних відповідей на стандартизовані тестові завдання, без помилок відповідає на письмові завдання.

Оцінка **добре «4»** – студент (студентка) дає не менше 75% правильних відповідей на стандартизовані тестові завдання, має незначні помилки у відповідях на письмові завдання.

Оцінка **задовільно «3»** – студент (студентка) дає не менше 60% правильних відповідей на стандартизовані тестові завдання, має значні помилки у відповідях на письмові завдання.

Оцінка **незадовільно «2»** – студент (студентка) дає менше 60% правильних відповідей на стандартизовані тестові завдання, має грубі помилки у відповідях на письмові завдання або не дає відповідей на них.

Правила ведення робочого зошита: робота в зошиті виконується власноруч, письмово, послідовно і охайно.

Обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами, а саме:

- ✓ самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою і сілабусом з даної навчальної дисципліни;
- ✓ посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- ✓ дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- ✓ надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

✓ робота вважається зарахованою після перевірки, відповідної оцінки і підписання викладачем. В поточному оцінюванні знань з дисципліни «Фармакологія» – систематична і повна робота здобувача освіти в робочому зошиті має вирішальне значення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Фармакологія за Рангом і Дейлом, пер.9-го англ.вид. у 2-х томах Т.1 / Джеймс М. Рітер, Род Флавер, Грем Гендерсон, Юн Конг Лоук, Девід Мак'юен, Гемфрі П. Ранг; наук. ред. перекл. Ганна Зайченко, Микола Хайтович. – К. : ВСВ «Медицина», 2021 – 588 с.
2. Фармакологія за Рангом і Дейлом, пер.9-го англ.вид. у 2-х томах Т.2 / Джеймс М.Рітер, Род Флавер, Грем Гендерсон, Юн Конг Лоук, Девід Мак'юен, Гемфрі П. Ранг; наук.ред.перекл. Ганна Зайченко, Микола Хайтович. – К. : ВСВ «Медицина», 2022. – 342 с.
3. Фармакологія з основами патології : підручник / Ю.М. Колесник, І.С. Чекман, І.Ф. Белєнічев, Н.О. Горчакова, О.О. Нагорна, Н.В. Бухтіярова, С.А. Моргунцова, Г.В. Зайченко. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 572 с.
4. Побічна дія ліків: підручник для студентів вищих навчальних закладів медичної освіти / І.Ф. Белєнічев, Н.О. Горчакова, Н.В. Бухтіярова, Т.А. Самура, Т.А. Бухтіярова, О.О. Нагорна, С.А. Моргунцова, А.А. Єгоров, О.В. Риженко, О.В. Тихоновський. – Запорізьський державний медичний Університет. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 360 с.
5. Фармакологія : підручник для медичних і стоматологічного факультетів Вищих медичних навчальних закладів освіти / І.С. Чекман, В.М. Бобирьов, В.В. Кресюн, В.В. Годован, Н.О. Горчакова, Л.І. Казак, Т.В. Кава, Г.Ю. Островська Т.А.Петрова, Л.М.Рябушко. – Вінниця : Нова книга, 2020. – 472 с.
6. Фармакологія: підручник для студ. мед. ф-тів / І.С. Чекман, Н.О. Горчакова, Л.І. Казак [та ін.]; за ред. проф. І.С. Чекмана. – Вид.4-те. – Вінниця: Нова Книга, 2017. – 784 с.

Додаткова

1. Довідник еквівалентності лікарських засобів Rx-index. Довідкове, спеціалізоване медичне, фармацевтичне видання / за ред І.А. Зупанця, В.П. Черних. – 5 вид. довш. та перероблене. – К. : Фармацевт практик. – 2021. – 832 с.
2. Prasan R. Bhandari Textbook of Pharmacology / Prasan R. Bhandari. – Thieme, 2022. – 888 p.
3. Patient Assessment in Clinical Pharmacy : A Comprehensive Guide / by editor Sherif Hanafy Mahmoud. – Springer Nature Switzerland, 2019. – 439 p.
4. Rang and Dale's Pharmacology / [H. P. Rang, J. M. Ritter, R. J. Flower et al.]. – [9th ed.]. – Elsevier17Ltd., 2019. – 808 p.
5. Pharmacology / [M. A. Clark, R. Finkel, J. A. Rey et al.]. – [7th ed.]. – Baltimore: Lippincott Williams & Wilkins, 2018. – 638 p.
6. Whalen Karren Lippincott Illustrated Reviews: Pharmacology / K. Whalen. – Wolters Kluwer Health, 2018. – 576 p.
7. Katzung B. G. Basic and clinical pharmacology / B. G. Katzung, S. B. Masters, A. J. Trevor. – [14th ed.]. – The McGraw-Hill Companies, Inc., 2018. – 1250 p.
8. Color atlas of pharmacology, 5th edition, revised and expanded / Heinz Luellmann, Klaus Mohr, Lutz Hein, Detlef Bieger [et al.]; 174 color plates by Juergen Wirth. // New York; Thieme Stuttgart. – 2017. – 416 p.

9. Клініко-фармакологічна характеристика сучасних антимікробних засобів: навчально-методичний посібник для студентів 3-4 курсів медичних факультетів / І. С. Чекман, І. Ф. Беленічев, Н. В. Бухтіярова [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2019. – 111 с.
10. Стандарти медичної допомоги «Туберкульоз», Наказ МОЗ № 102 від 19.01.2023 р., 79 с.
11. Туберкульоз. Клінічна настанова, заснована на доказових даних. ДЕЦ МОЗ України, 2023 р., 514 с.
12. Стандарти медичної допомоги «Вірусний гепатит С у дорослих» Наказ МОЗ № 51 від 15 січня 2021 року, 25 с.
13. Протокол «Надання медичної допомоги для лікування коронавірусної хвороби (COVID-19)» Наказ МОЗ у редакції від 22 лютого 2022 року № 358, 63 с.

Інформаційні ресурси

1. ДЕЦ МОЗ України <https://www.dec.gov.ua/>
2. Репозитарій НМУ імені О.О. Богомольця <http://ir.librarynmu.com/handle/123456789/410>
3. Національна бібліотека України імені О.О. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Національна наукова медична бібліотека України <https://library.gov.ua/>
5. British Medical Journal Publishing Group Ltd - www.bmj.com
6. The Lancet, Elsevier Limited www.thelancet.com
7. Cochrane Library www.cochrane.org
8. Польська медична бібліотека імені Збігнева Реліги <https://polska.library.gov.ua/>
9. Nature www.nature.com
10. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Стабільна ішемічна хвороба серця» <http://www.moz.gov.ua>
11. Рекомендації Всеукраїнської асоціації кардіологів «Серцево-судинні захворювання. Класифікація, стандарти діагностики та лікування» (2020). Ознайомитися з текстом клінічної настанови можна за посиланням https://www.dec.gov.ua/cat_mtd/galuzevi-standarti-ta-klinichni-nastanovi/.
12. Уніфікований клінічний протокол первинної та спеціалізованої медичної допомоги (УКПМД) «Гіпертонічна хвороба (Артеріальна гіпертензія)» https://moz.gov.ua/storage/uploads/16883422-f721-4d41-af37-15ea3f753322/dn_1581_12092024_dod.pdf

---

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Кафедра фармакології

Адреса: Київ, проспект Берестейський, 34. Фізико-хімічний корпус

тел. +38 (044) 454-49-24

Видавництво "Книга-плюс"

www.book-plus.com.ua